

én hogyné siratnám! Igen, siratom ezt a népet, a magyarság legárvább, legszomorúbb sorsú, örök idegenségben, örök kiszolgáltatottságban élő etnikai csoportját. Siratom sorsáért, árvaságáért, szenvedéseiert, katasztrófáért, siratom lelke gazdagságainak elvesztéséért, pusztuló létéért. Ami velünk történik itt, Európa közepén a 20. században ez megdöbbent mindenkit. Itt él e néptöredék, a magyarság egyik legértékesebb rétege, mely megőrizte több évszázados elszigeteltségében is népköltészetünk legősbibb, a más vidékeken már rég feledésbe merült kincseit, megőrizte nyelvét, ahogy többszáz évvel ezelőtt beszélték őseink; lényébe zárta és hordja még mindig, de már egyre halványulóban, sápadtabban, gyengülőbb erővel, elvesző hittel, hanyatló reménnyel. Az emberiség védi az értékeit. S mi itt nézzük tehetetlenségre kárhozottan az ő szomorú múlásukat. – Igen, pedig e sokáig elfelejtett csángó testvéreink kevéssel beérik: tiszta szívből jövő érdeklődéssel, együttérzésünkkel is segíthetünk, hogy könnyebben viselhessék mindennapos megpróbáltatásaikat.

Gazda József könyve szívbemarkoló tudósítás e gazdag lelkű népről, sorsáról s még pusztulásában is oly sok szépséget adó nyelvéről. A könyv szövegében kevés a mosoly. Hangulata inkább balladásan komoly. Fájdalom sugárzik belőle. A nehéz, megpróbáltatásokkal teli sorsú csángómagyar nép fájdalma. S a szövegek időrendben valamikor a századelőre datálódva kezdődnek, hozva a régi idők emlékeit az első „verekedés”, a világháború, majd a második, s a viláégés utáni évtizedek, de a pusztuló értékek, a pusztuló anyanyelv kérlelhetetlen párhuzamában. A magával ragadó, szép szövegfolyam felduzzad az emberi élet végigtekintésével, születéstől a halálig, s feltöltődik egy egész magyar népréteg sorstragédiájával. Az átsugárzó fájdalom szépsége lélektől lélekig az olvasóra is termékenyítő hatást tesz. Szívünkbe fogadjuk az ő sorsukat. Ennek a perifériára taszított szórványmagyarságnak a sorsát. Nem csupán szokatlan olvasmányélményt kínál, megannyi újszerű ismeretet adva a legkeletebbre élő magyar népcsoportról, testvéreinkről, hanem talán többeket támogató-segítő tettekre is ösztönöz.

Sajátos módszerű dokumentumregény – moldvai csángómagyar sors-krónika. A visszaemlékezések – a könyv szerkezetének megfelelően – tematikusan kelnek életre: az egyéni életsorsok így e népcsoport történelmi sorsának példáivá emelkednek. Ez az írói magatartásforma adja a mű legfőbb értékét, és ezért ajánlható minél szélesebb olvasóközönség számára. Minden, a magyarság sorskérdései és az európai szellemiség története iránt érdeklődő embernek pedig forrás értékű tényanyag. A kiadvány a kiadót is dicséri.

Szent István Társulat, Az Apostoli Szentszék könyvkiadója, Budapest, 1993.

DR. LÉGRÁDI LÁSZLÓ

Általános Iskola
Fűzfőgyártelep

Kun János–Kun Jánosné: Szeretet, szerelem, szexualitás

A könyv terjedelme 101 oldal. A címe nem teljesen fedi a tartalmát. A szeretetről mindössze 2 oldalon van szó, a szerelemről is csak pár oldalon, a többi a szexualitásról szól. A könyv lényegében arra vállalkozik, hogy a tizenévesek számára tanácsot adjon arra vonatkozóan, hogyan éljenek szexuális életet.

Ma divatos dolog szeretetből kiinduló pedagógiáról beszélni, és ezen lényegében azt értik, hogyan teljesítsük az ifjúság kívánságait. Ugy gondolják, hogy az ifjúság törvények és normák közé szorítása szeretetlenség. Pedig épp az ellenkezője igaz! Ha az ifjúság

valódi érdekeit tartjuk szem előtt, akkor a fejlődés érdekében szükséges az erkölcsi törvényekhez való igazítás, és ennek érdekében a szigorúság is.

Kétféle ember van. Az egyik, aki a kívánságai szerint él, a másik, aki az erkölcsi törvényekhez igazodik. A kétféle ember kétféle életrend szerint él. Az előző az önzés életrendjében, amit az énközpontúság, a kívánságok teljesítése és a másokon való uralkodási vágy jellemez, az utóbbi a szeretet életrendjében, amit az erkölcsi törvények tiszteletben tartása, a felebarátközpontúság és a másik ember szolgálata jellemez. Kérdés, mire neveli ez a könyv az ifjúságot? Kétségkívül jót akarnak a szerzők. Azt, hogy a férfi és nő kapcsolata szebb legyen és egészségesebb. Ez nemes szándék, de kérdés, hogy eléri-e ezt. Amikor azt mondják, hogy a szexuális vágyat nem lehet átszublimalni valamilyen más területre, mert az ismét megjelenik, akkor lényegében azt mondják, hogy az ember ösztönein nem tud uralkodni, a léleknek meg kell hajolnia az ösztön fensőbbisége előtt, és a kívánságokat teljesíteni kell. Ha azonban az élet egyik területén a kívánságok teljesítését helyezzük előtérbe, akkor az ifjúság ezt az élet többi területén is megköveteli. Így a fegyelem helyett kívánja a fegyelmezetlenséget és a tanulás helyett minden egyebet. Így jutottunk el a mai fegyelmezetlenségig és a kötelesség nem teljesítéséig.

A szerelem és szerelem könyv szerinti meghatározása nem teljesen egyértelmű. A szeretet definícióját nem adja meg, de azt írja róla, hogy eljasátítása többnyire spontán módon történik. Eszerint a szeretet magától fejlődik ki az emberben? Akkor a szeretet is ösztön lenne. De nem az. Azt írja, hogy teljesebb öröm a másikat szeretni, mint szeretve lenni. Ez a férfi-nő viszonyában nem így van, a férfit az teszi boldoggá, ha szeret valakit, a nő pedig az, ha szeretik.

A szerelem a 10–11. oldalon leírtak szerint a szeretet egyik fajtája. A 17. oldal szerint a szerelem abban különbözik a szeretetől, hogy benne van a szexualitás is. A 16. oldalon levő ábra szerint a szerelem négyféle szeretet összege, tehát a szerelem csupa szeretből áll. Ez a magyarázat nem egészen világos. A pszichológia szerint a szerelem négyféle érzésből tevődik össze: a szexuális készletérből, a szexuális affektusból, a nemek közötti vonzalomból és a szeretetből. Lényeges dolog, hogy az első három érzés ösztönös, míg a szeretet tanult érzés. A szexuális készletérből belső inger hatására jön létre. A belső ingert a nemi hormonok működése okozza. A hormonműködést az agy szabályozza. A szexuális gondolatok növelik a hormontermelést, de növeli a hormontermelést a szexuális vágy kielégítése is. A kielégített vágy még több kívánságot hoz létre. A hormontermelést csökkenti a gondolatok másirányú lefoglalása. A szexuális affektus a külső inger hatására létrejövő szexuális érzés. Az affektus az, amit látunk és megfogunk. A nemek közötti vonzalom inger nélküli érzés. Lelki természetű, ennek ellenére ösztönös érzés. A nemek közötti vonzalom nem korlátozódik egy személyre, egyszerre több személy felé való vonzódást is jelenthet. Így a 12–13. oldalon közölt, amikor egy 15 éves lány egyszerre 3 fiúba szerelmes, nem más, mint a nemek közötti vonzalom. Fontos dolog, hogy az eddig említett 3féle érzés ösztönös érzés, ami magától van. Ettől eltérően a negyedik érzés, a szeretet tanult érzés. A csak ösztönös érzésen alapuló szerelem az állati színvonal, az ösztönös érzések alacsonyrendű érzések. A szerelemben a szeretet azt jelenti, hogy azért, akit szeretünk, lemondunk az összes többiről. A szeretet próbája pedig a hűség. Ha ez nincs meg, vagy csak egy ideig van meg, akkor a szeretet nem az igazi. Ezenkívül a szeretetnek van még egy oldala, amiről nincs szó a könyvben. A szeretet bibliai definíció szerint a törvény betöltése. Ez azt jelenti, hogy az erkölcsi törvényekhez való igazodás nélkül nem lehet szó szeretetről. Hiszen az emberek közötti viszonyt szabályozó erkölcsi normákat meg kell tartani ahhoz, hogy szeressük a másik embert. Tehát erkölcs nélkül nincs szeretet, és szeretet nélkül nincs igazi szerelem, csak ösztönkielégítés.

A könyv túlnyomó része az ösztönkielégítéssel foglalkozik. Azonban az ösztönt nem kell tanítani. Azt magától is tudja az ember. Azt, hogy a szexet rosszul csinálják az emberek, azért van, mert mást is rosszul csinálnak. Tüneti kezelés itt a szexet tanítani. Az embert kell magasabb szellemi, lelki és erkölcsi szintre emelni, és akkor mindent jobban fog

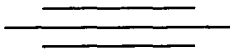
csinálni. A fejlődés egy magasabb szintet jelent. Magasabb szintet a szerelemben pedig egyedül a szeretet képviselhet. A szeretet azonban magától nem jön létre. A vonzalom még nem szeretet, hiszen a nemek közötti vonzalom ösztön. Hogy tehet szert az ifjúság a szeretetre? Erről nincs szó a könyvben. Pedig ezen van a lényeg. Ez az, ami az állati szintet és az embert megkülönbözteti.

A 19. oldalon arról van szó, hogy a kereszténység a középkorban a szexet bűnnek tartotta. Ezt pontosítanunk kell. Lehet, hogy voltak egyesek, akik annak tartották. De hogy a kereszténység mit tart bűnnek, arra nézve a Biblia a mérvadó, mely szerint nem a szex a bűn, hanem a szabálytalan szex, a paráznaság és a házasságtörés. A paráznaság pedig nem más, mint a szeretet nélküli szeretkezés.

A szerzők dicsérik az önkielégítést, és ajánlják az ifjúságnak. Felsorolják az előnyeit, de ugyanakkor megfélemedeznek a hátrányairól. A szexualitás két ember közös élménye, ketten lesznek egy testté, természetellenes az egyedül végzett szexualitás. Aki gyakorolja az önkielégítést, annak ez megkötözöttségévé válik, azaz nem tud róla leszokni még akkor sem, ha akarna. Házasságban is tovább csinálja, mikor már nem volna szükség rá, sőt sok esetben akadálya lesz a közös szexnek. Ami pedig azt a kérdést illeti, hogy az ember képes-e uralkodni a szexuális késztetés fölött, erre vonatkozóan Pál apostol véleményét kell ismertetnem – akit a szerzők is idéznek egy helyen –, aki azt mondja (1Kor 7,7–9), hogy jó dolog egyedül élni, de ez csak annak való, akinek erre Istentől ajándéka van, aki magát nem tudja megtartóztatni, az éljen házasságban. Ez azt jelenti, hogy van egy olyan isteni ajándék, mely a szexuális késztetést szabályozni tudja. Természetesen ehhez szükséges a megtérés kegyelme is.

Még egy kérdéssel kell foglalkoznom, amit a szerzők felvetnek, de ugyanakkor megválaszolatlanul hagynak, hogy ti. hány éves korban ajánlható elkezdni a szexuális életet. Ezt még a természeti népek is tudják. A fiatal férfiak csak akkor kaphatnak asszonyt, ha egy próbát tesznek le, és ezáltal igazolják, hogy megfelelően fejlettek ahhoz, hogy egy családot eltartsanak. Ma sem tudunk jobb feltételt kitalálni. A fiút és lányt csak akkor volna szabad összeengedni, ha felelősséggel tudják vállalni tettük minden következményét. Ehhez az kell, hogy a fiúnak legyen szakmája, munkája és keresete, amiből a születendő gyermeket és ha szükséges, a feleségét is el tudja tartani. Enélkül felelőtlenség minden szex. A szeretetet kellene tanulniuk, és a szeretetet kellene tanítani nekik.

PSZM projekt, Dinasztia Kiadó, Budapest, 1993.

Kiadja a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szerkesztőség: 6701 Szeged, Boldogasszony sugárút 6. Telefon: 62/310-244
A lap kiadói gondozását a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szakszervezeti Bizottsága látja el.
A kiadásért felel: dr. Siposné dr. Kedves Éva
Kiadóhivatal: 6725 Szeged, Szent Ferenc utca 25. Telefon: 62/310-122
Évente 5 alkalommal jelenik meg. Évi előfizetési díja: 200 Ft.
A címlapot tervezte: Fischer Ernő
Megjelent: 5000 példányban
Nyomdai kivitelezés: Juhász Nyomda, Szeged